

Overdenking zondag 12 december 2021 De Drie Ranken Ds. Henri ten Brinke

Lucas 1 : 39-56

Gemeente van Christus, mensen van God,

Een aantal weken geleden werd tijdens de zgn. Nacht van de theologie de nieuwe theoloog des vaderlands gekozen en het beste theologische boek van 2021. De nieuwe theoloog des vaderlands voor het komende kerkelijke jaar is de Benedictijner monnik Thomas Quartier en de keuze voor het beste theologische boek is gevallen op een boek over Maria. Geschreven door de protestantse theoloog Arnold Huijgen. En dat is opmerkelijk omdat Maria in de protestantse traditie altijd in de schaduw heeft gestaan. Huijgen heeft niet alleen een mooi boek over Maria geschreven, maar kijkt ook met een zekere jaloezie naar de katholieke Mariadevotie. Hij gaat dan ook een heel eind mee met de katholieke theologische rechtvaardiging van Mariaverering. Huijgen laat het hier niet bij, maar pleit bovendien voor het veelvuldig zingen van het Magnificat in de liturgie, ook buiten de adventstijd. En hij betoogt dat het goed zou zijn als protestanten het feest van Maria Boodschap op 25 maart gaan vieren, omdat het welbeschouwd belangrijker is dan Hervormingsdag. Dit is taal die wij van degelijke protestanten niet gewend zijn. Daarom is de verschijning van het boek een oecumenische gebeurtenis van belang.

In de schriftlezing uit het Lucasevangelie voor deze derde adventszondag valt het licht ook op Maria. De twee voorgaande verhalen over Elisabeth en Maria, die beiden iets groots hebben ervaren in Gods' 'bezoek' worden hier samengeweven tot een verhaal waarin Maria Elisabeth bezoekt. In de klassieke terminologie wordt dit verhaal ook wel 'visitatie' genoemd. Wat letterlijk 'bezoek' betekent. En in dit bezoek wordt het 'bezoek' van God in een breed, historisch perspectief gezet. Een perspectief gericht op de toekomst.

Als we in Nazareth gevraagd zouden hebben naar een jonge vrouw met de naam Maria zou niemand ons hebben kunnen helpen. Niemand heette daar Maria. Een jonge vrouw, die zwanger was en verloofd met Jozef, de timmerman. Ja, die kenden ze wel, dat was Mirjam. Ze was zojuist nog bij de waterput gesignaleerd en er was iets met haar aan de hand, maar wat? Mirjam heette de vrouw die wij later met haar Griekse naam Maria zouden noemen. Haar ouders hadden haar genoemd naar Mirjam, de zuster van Mozes. In bange tijden had die Mirjam stand gehouden bij het weerloze kind in het biezen mandje in het riet in het water van de Nijl. Ze had waakzaam toegezien toen het kind uit het water van de dood werd gehaald en naar het hof van de farao werd gebracht. Ze was op haar post gebleven en in die moeilijke dagen na uit de slavernij was zij met Mozes en Aaron mee voorgegaan als leidster van het volk. Wanneer de bevrijding eenmaal is bereikt, na de doortocht door de zee, is het Mirjam die alle vrouwen die opkomen voor de verdrukten aanvoert in het zingen van het Magnificat van Israels' bevrijding.

De evangelist Lucas vertelt ons over de nieuwe Mirjam, die de moeder zal worden van de Messias. Ze staat, geheel in de lijn van Mirjam uit het Eerste Testament, samen met andere vrouwen aan de wieg van Gods' bevrijding. Met Mirjam is het begonnen, leert het eerste hoofdstuk van het boek Exodus. Met Mirjam van Nazareth

is het begonnen rond de Messias, zegt Lucas. Al lijkt het erop alsof alles bij het oude blijft, er voltrekt zich een andere geschiedenis : een koninkrijk staat op doorbreken. Een toekomst die onze verwachtingen te boven gaat.

'Luister, ook je familielid Elisabeth is zwanger van een zoon, ondanks haar hoge leeftijd. Ze is nu, ook al hield men haar voor onvruchtbaar, in de zesde maand van haar zwangerschap, want voor God is niets onmogelijk'. Maria zei : 'De Heer wil ik dienen : laat er met mij gebeuren wat u hebt gezegd'. Daarna gaat ze vlug naar haar nicht Elisabeth. Ze zal met haar die onvruchtbaar heette, als eerste zingen over Gods' nieuwe toekomst in haar Magnificat. Mirjam van Nazareth zal bezielde door de Geest van God haar roeping trouw vervullen. Ze zal, overschaduwd door die Geest, trouw zijn aan haar zoon tot aan het kruis.

Lezing Lucas 1 : 46-55

Dit lied van Maria is eigenlijk het oudste Adventslied. Het is ook het hartstochtelijkste, je zou haast zeggen meest revolutionaire Adventslied dat ooit gezongen is. Hier spreekt niet de zachte, tere, dromerige Maria die wij kennen van de afbeeldingen in de extreme roomskatholieke Mariadevotie. Hier spreekt de hartstochtelijke, in vervoering geraakte, trotse, bezielde Maria. Niets van de zoete weemoed van veel van onze kerstliederen. Maar een hard, krachtig en onverbiddelijk lied van vallende tronen en vernederde heersers. Van Gods' macht en de onmacht van mensen. Het zijn de stemmen van de profetische vrouwen uit het Eerste Testament : Debora, Judith, Mirjam die hier in de mond van Maria herleven. Maria's Magnificat is opruiend. De roep om gerechtigheid klinkt krachtig. Het is de combinatie van lofzang, aanbidding en omkering van de verhoudingen in de wereld die treffend is.

Maria, over wie de Geest kwam en die gehoorzaam aan zich laat gebeuren wat de Geest aan en met haar doet, spreekt vanuit de Geest over het komen van God in de wereld. Over de Advent, de komst van Jezus Christus. Zij weet immers beter dan wie dan ook, wat het betekent om Christus te verwachten. Niemand is Hij meer nabij. Zij weet dat hier de Geest zijn werk doet, dat God zijn wonderen verricht. Zij ervaart aan den lijve dat God wonderbare wegen kan gaan met mensen.

Advent is een tijd van verwachting. Van verwachting van het komen van God in deze wereld in een mens. Verwachting gaat gepaard met spanning. Je ziet uit naar iets moois, maar je weet nog niet precies hoe het zal zijn, Misschien ben je ook onzeker. Verwachten is namelijk kwetsbaar. Je hoopt op iets nieuws, maar je hebt het nog niet in handen. Zal het zo mooi zijn als je denkt dat het is ? Soms lopen dingen anders dan je verwachtte. Je hoopte dit jaar misschien weer onbezorgd Kerst en oud en nieuw te kunnen vieren met ouders en je kinderen. Maar opnieuw zal het gepaard gaan met beperkingen.

Opnieuw wordt de verwachting dit jaar weer overschaduwd door angst, onzekerheid en verwarring. De werkelijkheid van de pandemie weerspreekt die verwachting. Wie durft er nog iets te zeggen over de toekomst. In de kerk hebben we de taal en de verhalen om woorden te geven aan verwachting. Zoals Maria dat voor ons doet in haar Magnificat. En voor ons in de mist van deze tijd het zicht op Gods' toekomst open houdt. Amen.